

dr hab. Sebastian Kozłowski

Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Warszawski

Recenzja

dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej dr. Radosława Kamińskiego ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce¹

Charakterystyka sylwetki naukowej habilitanta

Doktor Radosław Kamiński w 1998 roku uzyskał dyplom magistra politologii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. W 2008 roku otrzymał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce nadany uchwałą Rady Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego na podstawie rozprawy doktorskiej pt. Samorząd terytorialny jako forma decentralizacji administracji publicznej w Polsce. Historyczne tło, polityczne przetargi, efekty, napisanej pod opieką prof. dr. hab. Ludwika Habudy. Recenzentami doktoratu byli: prof. dr hab. Alfred Lutrzykowski i prof. dr hab. Andrzej Antoszewski.

Habilitant jest zatrudniony od 2015 r. na stanowisku adiunkta w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu na Wydziale Finansów i Zarządzania w Instytucie Nauk Społeczno-

¹ Recenzja przygotowana na podstawie decyzji Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 3 września 2019 roku (BCK-I-L-7735/19) w ramach postępowania habilitacyjnego doktora Radosława Kamińskiego zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki, (Dz.U. 2017 poz. 1789) oraz z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora, (Dz.U. 2018 poz. 261).

Humanistycznych. Od 2018 r. pełni funkcję Dziekana Wydziału Finansów i Zarządzania oraz zastępcy Dyrektora Instytutu Nauk Społeczno-Humanistycznych od 2017 r.

W latach 2009-2018 pracował w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi na Wydziale Humanistycznym w Katedrze Procesów Społecznych. Od 2012 do 2015 r. pełnił funkcję prodziekana. Zatrudniony był też w latach 2010- 2013 na stanowisku adiunkta w Grudziądzkiej Szkole Wyższej w Grudziądzu.

Ocena osiągnięć naukowych przedstawionych w ramach wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Wskazany przez habilitanta, głównym osiągnięciem naukowym jest monografia *Zarząd komisaryczny jako instrument nadzoru nad samorządem terytorialnym w Polsce. Studium politologiczno-prawne* (380 s.), wydana przez Mentoris C.E-L. w 2019 r. w Krakowie (ISBN: 978-83-941800-4-1). Recenzentami wydawniczymi analizowanego dzieła są: prof. dr hab. Andrzej Antoszewski i prof. dr hab. Ludwik Habuda.

Recenzowana monografia stanowi podsumowanie dotychczasowych badań doktora Radosława Kamińskiego nad problematyką funkcji nadzorczych i zarządczych oraz racjonalizacji działania w ramach struktur organizacyjnych. Szczególnym i oryginalnym aspektem zainteresowań badawczych na gruncie nauk o polityce jest problem sprawowania nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego. Autor dostrzega wyzwania stojące przed władzą ustawodawczą oraz administracją publiczną, prowadzące do wprowadzenia zmian systemowych w zakresie nadzoru nad samorządem terytorialnym. Egzemplifikacja badawcza jaką jest gmina Ostrowice, zdaniem Autora odzwierciedla trudną sytuację finansową wielu gmin w Polsce, co powinno skłaniać do refleksji nad nowymi rozwiązaniami systemowymi. Wśród rozważanych propozycji Habilitant wymienia zmniejszenie liczby jednostek samorządu terytorialnego i zmianę zakresu ich działalności. Wyraża przekonanie, że działania takie mogą służyć polepszeniu skuteczności i efektywności realizowanych zadań. Przekonanie to buduje na predykcyjnym założeniu zwiększenia liczby usług publicznych, pogłębienia decentralizacji systemu władzy publicznej oraz istnienia zauważalnych tendencji we współczesnym świecie. W przekonaniu autora tendencje te mają jednoznacznie wskazywać na konieczność wypracowania optymalnych rozwiązań w systemie sprawowania władzy publicznej na poziomie lokalnym. Wnioski płynące ze zrealizowanych badań uprawdopodabniają zasadność podjęcia działań na rzecz poprawy jakościowej nadzoru nad

realizacją zadań jednostek samorządu terytorialnego, wypracowania transparentnych zasad dotyczących działań wojewodów, regionalnych izb obrachunkowych a także Prezesa Rady Ministrów.

Doktor R. Kamiński w swojej pracy polemizuje z poglądem, że nadzór oznacza odebranie części samodzielności samorządowej jednostce, stojąc na stanowisku, iż powodem ustanowienia zarządu komisarycznego nie jest zamiar prowadzenia walki przez władze centralne z samorządem. Celem nadrzędnym powinna być według niego ochrona interesów wspólnot lokalnych i przeciwdziałanie zjawiskom niepożądanym i w związku z tym merytorycznie uzasadniona jest ingerencja nadzorcza.

Głównym celem monografii jest analiza politycznego, prawnego, finansowego oraz społecznego aspektu nadzoru nad samorządem terytorialnym w aspekcie teoretycznym i empirycznym. Wnikliwie zdiagnozowany przypadek, zlikwidowanej ostatecznie, gminy Ostrowice w województwie zachodniopomorskim, jest tu istotnym przykładem obrazującym szczegółową sekwencję wydarzeń i rozstrzygnięć.

Na podstawie samego tytułu monografii można byłoby przypuszczać, że w pracy podjęto próbę ujęcia przedmiotowo-diachronicznego, charakteryzującego proces kształtowania się i ewolucji nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego oraz jego rozwój na tle przemian systemowych współczesnych państw demokratycznych. Autor nie przedstawia jednak historii przemian systemowych w Polsce i nie nawiązuje do dorobku innych państw demokratycznych w tym zakresie. W podjętych analizach wyraźnie dominuje podejście synchroniczne, charakteryzujące się rzeczowym wyeksponowaniem problemów strukturalnych polskiej demokracji, mechanizmów działania oraz obowiązujących reguł i zasad.

Doktor R. Kamiński w swoich badaniach największą wagę przywiązuje do „czystego naukowego poznania i odpowiedzi na pytania: jak jest? i dlaczego jest, jak jest?” (s. 13). Rzeczywiście zauważyć można, że w podjętych badaniach dominuje odniesienie do deskryptywnej i eksplanacyjnej funkcji nauki, aczkolwiek dodałbym, że w monografii zawarte zostały także zalecenia instrumentalne – odpowiadające na pytanie: jak działać?

Habilitant zastrzega w pracy, że liczba dotychczasowych przypadków zastosowania tytułowego instrumentu nadzoru jest niewielka. Ramy czasowe badań ograniczone zostały do dwóch ostatnich dekad, czyli obejmują okres od wprowadzenia reform administracyjnych

tworzących obok samorządu gminnego dodatkowo powiaty i województwa samorządowe.

Przeprowadzone analizy mają w znacznej mierze interdyscyplinarny charakter. Zrealizowane opracowanie Autor w oryginalny sposób określa mianem studium instytucjonalno- instrumentalnego uwzględniającego dorobek wielu dyscyplin naukowych. Jest to interesująca klasyfikacja, aczkolwiek wydaje się, że warto byłoby czytelnikowi uszczegółowić i wyjaśnić na wstępie na czym polega dokonanie takiego przyporządkowania (s. 17). Z pewnością zauważyć i docenić należy to, że Habilitant odniósł się do wielopłaszczyznowości zasady samodzielności jednostek samorządu terytorialnego w teorii prawa.

Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów (w tym dwóch poświęconych analizie empirycznej) oraz zakończenia. Autor w rozdziale pierwszym skupia się na rozważaniach teoretycznych, dotyczących kontroli i nadzoru. Wykorzystuje przy tym pojęcia właściwe, funkcjonujące w obrębie systemu administracji publicznej. Dokonuje w tym miejscu swoistego wprowadzenia mającego na celu charakterystykę aparatu pojęciowego. Wskazuje przy tym na relacje (bez przesądzania o układzie przyczynowo-skutkowym) samorządu terytorialnego i państwowych organów nadzoru administracyjnego w ramach decentralizacji administracyjnej. Sprawnie posługuje się tu terminologią dotyczącą kontroli i nadzoru w systemie administracji publicznej, omawiając obok problematyki decentralizacji, również kwestie związane z samodzielnością i zasadą proporcjonalności. Jest to niezwykle interesujące z punktu widzenia ustalenia dopuszczalnej ingerencji w sprawy samorządowe ze strony władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Rozważania Autora skupiają się na problemie relacji pomiędzy nadzorem a samodzielnością, co jest istotne z politologicznego punktu widzenia, gdyż odnosi się do fundamentalnego w moim przekonaniu problemu, a mianowicie – czy nadzór (w sensie nie tylko faktycznym, ale również potencjalnym) wyklucza lub ogranicza samodzielność jednostki samorządu terytorialnego. Autor zdaje się dawać odpór poglądom naiwnym i wyrostym na przesadnie interpretowanych postulatach lokalizmu (akcentowanych przez niektórych polityków, publicystów i działaczy samorządowych) choć wprost się do nich nie odnosi². Nie ulega

² W tym miejscu mam na myśli problematykę relacji pomiędzy lokalnością a porządkiem makrospołecznym. Zostało to w polskiej literaturze naukowej zasygnalizowane wiele lat temu, czego klasycznym przykładem może być praca Pawła Starosty, *Poza metropolię. Wiejskie i małomiasteczkowe zbiorowości lokalne a wzory porządku makrospołecznego*, Łódź 1995.

wątpliwości, że każda władza na terytorium danego państwa jest ograniczona i musi być poddawana różnym formom kontroli, nie wykluczając możliwości ingerencji zewnętrznej. Dotyczy to przecież nie tylko samorządu, ale również zależności pomiędzy pracodawcami i pracownikami, nauczycielami i uczniami czy nawet rodzicami i ich dziećmi. Nadzór nad samorządem terytorialnym, opisywany przez autora jest zatem ujęciem racjonalnym i zrozumiałym z punktu widzenia zapewnienia ładu i porządku organizacyjnego w państwie. Zdaniem Autora konstrukcja samorządu terytorialnego determinuje funkcjonalność nadzoru oraz warunkuje stosowane normy prawne.

W rozdziale drugim Autor opisał system nadzoru nad samorządem terytorialnym w Polsce. Scharakteryzował przy tym podmioty uprawnione oraz zdefiniował i porównał przypisany im wachlarz środków przewidzianych w przepisach prawa. Podjął się tu także przedstawienia szczegółowej charakterystyki środków ochrony prawnej, przewidzianych dla jednostek samorządu terytorialnego a także uprawnień regionalnych izb obrachunkowych. W rozdziale tym, Habilitant wskazuje na istotną rolę nadzorczą izb w oddziaływaniu prowadzącym jednostki samorządu terytorialnego na tory przestrzegania prawa w dziedzinie gospodarki finansowej, co ma dalekosiężny wymiar polegający na urzeczywistnieniu zasady państwa prawnego. Rozdział ten jest szczególnie istotny w kontekście teoretyczno-prawnym, tworząc pole do udzielenia odpowiedzi w kolejnych rozdziałach pracy na postawione pytania badawcze.

Trzeci rozdział ma wyraźnie egzemplifikacyjny charakter. Opisano tu liczne przypadki zawieszenia organów jednostek samorządu terytorialnego i ustanowienia zarządów komisarycznych od 1999 r. tj. od czasu obowiązywania ustawy o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa. Autor przeanalizował nie tylko kontekst formalno-prawny i finansowy wprowadzenia zarządu komisarycznego w badanych jednostkach, ale (co ważne i godne podkreślenia ze względu na politologiczny charakter pracy) rozpatrywał kontekst polityczny.

Czwarty rozdział w całości poświęcony został bardzo wnikliwej i szczegółowej analizie uwarunkowań likwidacji gminy Ostrowice, do której doszło w 2019 r. Doktor R. Kamiński osiągnął postawiony cel jakim było szczegółowe przedstawienie problemów funkcjonowania badanej gminy prowadzące do zaprezentowania wskazówek dla działań zaradczych mogących przeciwdziałać w przyszłości podobnym konsekwencjom. Przeprowadzono tu charakterystykę sposobu zarządzania gminą i wykonywania zadań publicznych oraz

działania podjęte przez organy nadzoru. Autor, w tym rozdziale, z detaliczną szczegółowością opisał proces likwidacji gminy nie tylko w kontekście prawnym, ale również z ekonomicznego i politologicznego punktu widzenia.

Doktor Radosław Kamiński stawia w swojej pracy fundamentalne pytanie o możliwość stworzenia systemu nadzoru zapewniającego skuteczne i adekwatne czasowo przeciwdziałanie zjawiskom niepożądanym, który jednocześnie byłby swoistym narzędziem prewencyjnym. W tym kontekście zastanawia się nad uzasadnionymi przypadkami stosowania tak daleko idącej ingerencji, jaką jest niewątpliwie wprowadzenie zarządu komisarycznego. W związku z tym sformułowane w pracy zostały trzy adekwatne hipotezy:

1. Pomimo normy ustanawiającej legalność jedynym kryterium nadzoru, w praktyce stosowane są także inne kryteria.
2. Kontekst polityczny w przypadku zastosowania szczególnego środka nadzoru, jakim jest zawieszenie organów jednostki samorządu terytorialnego i ustanowienie zarządu komisarycznego, nie ma w zasadzie żadnego znaczenia, a podłoże decyzji o ustanowieniu zarządu komisarycznego pozbawione jest charakteru politycznego.
3. Zarząd komisaryczny, jako środek nadzoru, jest instrumentem wystarczająco skutecznym w przypadkach ewidentnej zwłoki w korzystaniu z kompetencji przez organy danej samorządowej jednostki; może jednak okazać się niewystarczający w innych przypadkach, dotyczących przede wszystkim prowadzonej gospodarki finansowej.

Sformułowane hipotezy ukierunkowały główne pytania badawcze, m. in. o możliwość naruszenia zasady samodzielności poprzez instrumenty nadzoru, o przyczyny podejmowanych rozstrzygnięć nadzorczych, o wpływ rozstrzygnięcia nadzorczego na działanie jednostki. Pytania Autora dotyczą również:

- możliwości ustalenia „twardych i nieprzekraczalnych warunków” uruchamiających niejako automatycznie zastosowanie środka nadzorczego,
- konieczności rekonstrukcji aktualnego systemu nadzoru
- znaczenia precedensów (na przykładzie gminy Ostrowice) dla zmian systemowych.

Habilitant sam zaznacza, że jego dzieło to szerokie studium stanowiące spłot paradygmatu normatywnego, interpretatywnego, instytucjonalnego, historycznego i funkcjonalistycznego (s. 17). W moim przekonaniu paradygmat interpretatywny, historyczny i funkcjonalistyczny jest mniej wyraźny w recenzowanej pracy. Autor zadeklarował we wstępie zastosowanie licznych metod badawczych: porównawczej,

systemowej, instytucjonalno-prawnej, analizy treści oraz analizy decyzyjnej. Wśród technik badawczych wymienił analizę dokumentów, raportów, wypowiedzi, opracowywanie wskaźników, wywiady. Autor niewiele miejsca w pracy poświęcił jednak na szczegółową analizę badań ilościowych (CATI i CAWI) oraz jakościowych (wywiadów pogłębionych) dotyczących likwidacji gminy Ostrowice. Interesujące są de facto, analizy prowadzące do wniosku, że gmina Ostrowice nie powinna była być w ogóle utworzona (s. 317), aczkolwiek warto byłoby przedstawić więcej szczegółów realizowanych badań i ich metodologię. Habilitant szczegółowo jednak przeanalizował akty prawne określające uwarunkowania wprowadzania zarządu komisarycznego.

Zauważyć należy, że w monografii wykorzystano źródła o niejednorodnym charakterze. Uwidocznilo się to w przywoływaniu wniosków badawczych z obszaru politologicznego, prawniczego, ekonomicznego. Choć Autor zapowiedział także wykorzystanie w pracy dzieł socjologów, to nie dostrzegłem w recenzowanym dziele szczególnego rozwinięcia problematyki socjologicznej. Habilitant jako istotne źródło pozyskanych danych wskazał przedstawicieli władz wykonawczych oraz organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego. Podkreślił szczególną wartość przeprowadzonych przez niego rozmów z sekretarzami i skarbnikami niektórych gmin i powiatów oraz z kierownikami jednostek organizacyjnych i przedstawicielami jednostek pomocniczych. Szczególnie wartościowe z punktu widzenia pracy były zapewne rozmowy z osobami pełniącymi funkcję komisarza rządowego.

Dr R. Kamiński zaprezentował w swojej monografii dojrzały warsztat badawczy. Prawidłowo dokonał ustalenia stanu wiedzy, osadzając zrealizowane badania w szerokim kontekście. Wybrał problematykę nie tylko ciekawą, ale przede wszystkim w nikłym stopniu badaną w Polsce. Przedstawiona praca jest spójna, wyczerpująca, ma oryginalny, nowatorski charakter i stanowi niewątpliwie cenny, twórczy wkład do badań politologicznych.

Na marginesie można jednak wskazać pewne drobne aspekty, które być może Habilitant mógłby wykorzystać w procesie doskonalenia warsztatu badawczego. Lektura dzieła pozostawia pewien niedosyt spowodowany brakiem przedstawienia większej liczby ograniczników. Ogranicznik czasowy został logicznie scharakteryzowany, aczkolwiek warto byłoby wyraźniej wyeksponować inne ograniczniki jak przedmiotowy, źródłowy i warsztatowy. Takie poszerzone objaśnienie zapewne byłoby formą wytłumaczenia dlaczego Autor nie wspomina na temat genezy zarządów komisarycznych, nie odnosi się do

doświadczeń innych państw demokratycznych, czy też nie wzmiankuje we wprowadzeniu o polskich doświadczeniach historycznych dotyczących omawianego typu rozwiązań. Z historii Polski przedwojennej znane są wszakże zarządy komisaryczne, a nawet pamiętani do dziś, niektórzy komisarze jak chociażby Stefan Starzyński w Warszawie. Pozostając przy problematyce Warszawy (miasta szczególnie bliskiego mi z punktu widzenia doświadczeń samorządowych i badań naukowych) żałuję, że Habilitant nie przeanalizował nieco głębiej przypadku zarządu komisarycznego w Gminie Warszawa-Centrum. Tym bardziej byłoby to wskazane, że sam stwierdził w podsumowaniu badań, iż w badanych jednostkach samorządu terytorialnego polityka przez duże „P” nie miała wpływu na decyzje o wprowadzeniu zarządów komisarycznych z wyjątkiem Gminy Warszawa-Centrum (s. 322). Decyzje podjęte w stosunku do stolicy to przykład potwierdzający działania nie merytoryczne, tylko interesy polityczne, jako realny powód wprowadzenia w 2000 roku zarządu komisarycznego. Autor nie wyjaśnia dlaczego Warszawa jest wyjątkiem, w jego spójnej de facto, narracji dotyczącej pozostałych jednostek. Być może chodzi o wielkość miasta i rangę polityczną stolicy, zasoby, albo bliskość politycznego centrum decyzyjnego³. Warto byłoby to ustalić, chociażby z punktu widzenia możliwości (albo braku możliwości) upodmiotowienia tej jednostki samorządowej. Zasadne wydaje się dokładniejsze zbadanie dlaczego akurat stolica nie pasuje do narracji Autora prowadzącej do wniosku, że na ogół zarządy komisaryczne były merytorycznie uzasadnione i wynikały np. z paraliżu działania organów jednostki, zaprzestania działania przez organy władzy oraz z nieprawidłowości w ich funkcjonowaniu. Dr. R. Kamiński wskazuje też, że zaistniałe sytuacje miały różne uwarunkowania, ale wynikały głównie z konfliktów wewnątrz lub pomiędzy organami. Zdaniem Autora, Prezes Rady Ministrów korzystał ze swoich konstytucyjnych uprawnień w tym zakresie w przypadku wystąpienia zagrożenia dla zgodnego z prawem sprawowania władzy i wykonywania zadań publicznych w jednostce samorządu terytorialnego. Dotyczyło to zatem sytuacji, w której konflikt doprowadził do zaprzestania realizacji zadań publicznych.

Habilitant w swojej pracy zauważył nie tylko problemy dotyczące prawnych aspektów wprowadzania zarządów komisarycznych, ale także, co jest nie mniej istotne – kwestię niezrównoważenia budżetowego. Zwrócił także uwagę na potrzebę rozróżnienia

³ Przeprowadzając tego typu analizy warto byłoby sięgnąć do dorobku politologów badających zarówno ustrój stolicy jak i aktywność samorządową. Można chociażby wskazać autorów będących naoczniymi świadkami, opisującymi sytuację stolicy w badanym okresie jak np. dr. hab. Stanisław Faliński (ówczesny burmistrz Ursynowa, autor pracy *Warszawski samorząd terytorialny w latach 1990–2002. Geneza, ustrój, idee ustrojowe, aktywność*, Warszawa 2013.)

samofinansowania i samodzielności finansowej. Autor przedstawił interesującą analizę dotyczącą zasadności ograniczeń władzy samorządowej, wskazując z jednej strony na jej konstytucyjne podstawy, a z drugiej podkreślając, że samodzielność ta nie ma absolutnego wymiaru (s. 113-121)⁴.

Dr. R. Kamiński wyeksponował w Autoreferacie wnioski o charakterze ogólnosystemowym, do których po części odnosi się w swojej pracy. W odniesieniu do samorządu gminnego twierdzi, że skutecznym sposobem zapobiegającym eskalacji wewnętrznych sporów na poziomie lokalnym okazała się zmiana ordynacji wyborczej i wejście w życie w 2002 r. ustawy *o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta*, wzmacniającej w gminie pozycję ustrojową organu wykonawczego. Wprowadzenie monokratycznej władzy wykonawczej na poziomie gminnym postrzega jako element fundamentalnej (przyp. pozytywnej) zmiany z punktu widzenia zapobiegania destrukcyjnym konfliktom. Nie do końca przekonują mnie takie zwięzłe konstatacje, gdyż samo wzmocnienie jednoosobowej egzekutywy nie musi oznaczać minimalizacji konfliktów (czy ich osłabienia), a raczej może to być jedynie systemowe przechylenie szali na rzecz jednej strony sporu, która obecnie ma więcej możliwości do rozstrzygania konfliktów na swoją korzyść, nie obawiając się konsekwencji w postaci odwołania przez radę gminy, co było możliwe jeszcze przed 2002 r. Gdyby autor odniósł się do badań i analiz Jerzego Regulskiego (nie przywoływanego w pracy), to być może stworzyłby choćby niewielkie pole w ramach swej monografii na polemikę z jego poglądem w tej kwestii. Podobnie sprawa wygląda z analizami zmarłego również nie tak dawno Michała Kuleszy, który także należał do krytyków omawianych reform (w tym ustroju m. st. Warszawy). Autor ten jest „śladowo” wymieniany w bibliografii. W moim przekonaniu Habilitant w pracy nieproporcjonalnie wiele miejsca poświęca dziełom wybranych autorów, jak chociażby Bogdana Dolnickiego, a nie dostrzega istotnych dla studiów nad samorządem terytorialnym naukowców jak wyżej wymienieni⁵.

Pomijając powyższe kwestie jednoznacznie podkreślam, że Autor wskazuje w swojej pracy na istotne potrzeby dokonania zmian systemowych. Wymienić tu należy chociażby konieczność reorganizacji systemu nadzoru nad samorządem terytorialnym, szczególnie

⁴ W tego typu analizach warto byłoby przywołać adekwatne analizy cenionych politologów jak chociażby Andrzej Antoszewskiego, de facto recenzenta wydawniczego pracy.

⁵ Uwagi tej absolutnie nie należy traktować jako zarzutu, że Habilitant mógłby nie znać dorobku wymienionych Autorów. W innych publikacjach jak np. w monografii pt. *Samorząd terytorialny w III Rzeczypospolitej Polskiej. Odbudowa i jej efekty*, Łódź 2014, dostrzega istotne prace wspomnianych naukowców. W tym miejscu raczej zastanawia mnie dlaczego w recenzowanej monografii ich nie przypomina i nie objaśnia przyczyn przyjętego zawężenia bibliograficznego.

w zakresie prowadzenia gospodarki finansowej (s. 323). Ważnym zaleceniem, zawartym w pracy, jest wyposażenie regionalnych izb obrachunkowych w kompetencje podobne do wojewodów dające możliwość bezpośredniego wnioskowania o podjęcie procedury zawieszenia organów jednostek samorządu terytorialnego. Habilitant zauważa potrzebę wyznaczenia warunków niezbędnych dla uruchomienia czynności nadzorczych, powodujących „automatyczne” wywołanie prawnych środków nadzoru niezależnie od potencjalnych obaw organu nadzoru o skutki polityczne podjętych rozstrzygnięć (s. 327). Wśród najbardziej dalekosiężnych postulatów przedstawionych w pracy jest również zredukowanie liczby jednostek samorządu terytorialnego, a także dookreślenie zakresu ich działalności oraz kompetencji przypisanych organom⁶.

Bibliografia przedstawiona w pracy jest bardzo obszerna, adekwatna do podjętych badań i uporządkowana. Autor wyszczególnił liczne monografie, artykuły w czasopiśmie naukowych, dokumenty, które uzyskał (na własny wniosek), analizy, informacje, komunikaty, projekty, raporty a także źródła prasowe, w tym internetowe oraz akty prawne i orzecznictwo. W przypadku tych ostatnich uważam, że źródła prawa i orzecznictwo powinny znajdować się na początku, a nie na końcu bibliografii. Nie wnoszę też zastrzeżeń co do poprawności przypisów, aczkolwiek percepcję dzieła nieco utrudnia ich ciągłość, aż do 1117 pozycji. Wygodniej byłoby odnawiać numerację przypisów dla każdego rozdziału z osobna.

Ostatnią kwestią dotyczącą omawianego dzieła są walory językowe. Praca napisana jest językiem naukowym, świadczącym o dobrym opanowaniu warsztatu badawczego. Nie zgłaszam zastrzeżeń w odniesieniu do gramatyki i ortografii. Uważam, że praca została przygotowana na wysokim poziomie, jest też spójna i dobrze skomponowana.

Inne osiągnięcia naukowo-badawcze

W ocenie dorobku naukowego doktora Radosława Kamińskiego na podkreślenie zasługuje znacząca liczba tj. 49 publikacji wydanych po uzyskaniu przez niego stopnia naukowego doktora. Obok jednej, własnej monografii jest też autorem 5 rozdziałów w monografiach (w tym 1 w języku angielskim) oraz aż 43 artykułów (w tym 6 w języku

⁶ Sformułowane postulaty są szczególnie cenne, aczkolwiek w tym miejscu wskazana byłaby też refleksja prognostyczna (przynajmniej krótkoterminowa), w ramach której Autor na podstawie zauważalnych tendencji oszacowałby realne szanse przeprowadzenia zmian systemowych, biorąc pod uwagę uwarunkowania polityczne.

angielskim i 1 w języku niemieckim). Dodatkowo posiada w swoim dorobku 7 opracowań, które sam określa jako skrypty - materiały dydaktyczne.

Z dużym zainteresowaniem zapoznałem się z tymi pracami. Muszę podkreślić moje wielkie uznanie dla ich rozmiaru i jakości naukowej. Świadczą one dobitnie o tym, że dr Radosław Kamiński jest dojrzałym, zaangażowanym i niezwykle pracowitym badaczem. Docenić należy jego dorobek zarówno od strony teoretycznej jak i metodologicznej. Wnikliwie w swoich pracach analizował akty prawne i dokumenty źródłowe. Niejednokrotnie realizował i referował wyniki własnych badań empirycznych. Badania nad samorządem terytorialnym i administracją publiczną są najbardziej istotną częścią dorobku Habilitanta (30 publikacji), ale nie jedyną. Autor zajmował się również zagadnieniami z obszaru problemowego polityki społecznej i zagranicznej oraz bezpieczeństwa.

W monografii *Samorząd terytorialny w III Rzeczypospolitej Polskiej. Odbudowa i jej efekty*, Łódź 2014⁷ Autor opisał proces budowy samorządu terytorialnego w Polsce i scharakteryzował istotne mechanizmy związane z reformami systemowymi. W pracy tej trafnie wskazywał, że proces transformacji systemowej w obszarze samorządu terytorialnego w Polsce wciąż ma charakter niedomknięty i jest w trakcie formowania i kształtowania.

Zainteresowania badawcze Habilitanta w szerokim zakresie obejmują problematykę decentralizacją systemu administracji publicznej, co wyraźnie eksponuje w swoich artykułach naukowych. Znaczące miejsce w jego badaniach zajmuje problematyka funkcjonowania państwa i jego podziału terytorialnego. Dorobek Habilitanta ma też w znacznej części charakter ekspercki. Zajmował się m. in. szczegółowo procesem rewitalizacji w aspekcie prawnym i w wymiarze uwzględniającym realizację usług publicznych na poziomie samorządu terytorialnego.

Dr Radosław Kamiński posiada doświadczenie w pracy dydaktycznej, w znacznej mierze zbieżnej z problematyką podejmowaną w jego badaniach naukowych: Administracja publiczna, Samorząd i polityka lokalna, System polityczny RP, Polityka społeczna i gospodarcza, Fundusze europejskie, Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa UE. Wymiernym efektem prowadzonych przez niego seminariów jest imponująca liczba 115 wypromowanych magistrów. Wielokrotnie był recenzentem prac licencjackich i magisterskich. Pełni również obowiązki promotora pomocniczego jednej

⁷ Problematyka podjęta w monografii *Samorząd terytorialny w III Rzeczypospolitej Polskiej. Odbudowa i jej efekty*, Łódź 2014, jest zbieżna z tematem dysertacji doktorskiej pt. *Samorząd terytorialny jako forma decentralizacji administracji publicznej w Polsce. Historyczne tło, polityczne przetargi, efekty*.

rozprawy doktorskiej. Warty podkreślenia doświadczeniem Habilitanta jest działalność organizacyjna i pełnienie odpowiedzialnych funkcji: dziekana, prodziekana zastępcy dyrektora instytutu. W analizowanym przeze mnie dorobku uwzględnione zostało również recenzowanie publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych.

Habilitant posiada dodatkowo osiągnięcia w zakresie popularyzacji nauki. Wyraźnie mniejsza, ale wystarczająca jest jego aktywność konferencyjna (na poziomie krajowym i międzynarodowym). W swoim dorobku wykazał 6 referatów wygłoszonych na konferencjach o ograniczonym zasięgu terytorialnym (gł. Łódź i Zielona Góra).

Konkluzja końcowa

Dorobek naukowy Pana dr. Radosława Kamińskiego, powstały po otrzymaniu stopnia doktora, potwierdzony publikacjami ocenionymi w niniejszej recenzji, znaczna aktywność naukowa, osiągnięcia w upowszechnianiu wyników badań i doświadczenie dydaktyczne stanowią potwierdzenie kwalifikacji Habilitanta w dziedzinie *nauk społecznych*, w dyscyplinie *nauki o polityce*.

Recenzowane osiągnięcia naukowe, ze szczególnym uwzględnieniem monografii *Zarząd komisaryczny jako instrument nadzoru nad samorządem terytorialnym w Polsce. Studium politologiczno-prawne*, stanowią znaczny wkład w rozwój nauki o polityce. Stwierdzam, że spełniają one kryteria i wymogi określone w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789).

Wniosuję o dopuszczenie Habilitanta do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Warszawa, 30 października 2019 r.

Sebastian Kozłowski

